

DREPTUL LA CUVÂNT: UN FUNDAMENT AL DREPTURILOR OMULUI

Prof. univ. dr. Constantin ANECHITOAE

Universitatea Ovidius din Constanța

anechitoae@yahoo.com

ABSTRACT: The Right to Speech: A Foundation of Human Rights.

Human rights are an essential aspect of the modern society in which we live, a result of a long history that has gone through several stages, from the most remote times to the present day. Among these rights is the right to speech, which is considered one of the most fundamental and vital rights of the individual. The right to speech involves the freedom of expression and to convey opinions, thoughts, information and ideas through speech or writing. This right is protected by various international documents, such as the Universal Declaration of Human Rights, which enshrines the right to freedom of expression in Article 19 and in art. 11 of the Charter of Fundamental Rights of the European Union.

Keywords: *Freedom of expression and information, the right to speak, the right to remain silent.*

---

1. Introducere

Dreptul la cuvânt este esențial pentru o societate democratică și deschisă. Prin intermediul acestui drept, indivizii pot participa activ la viața publică, pot critica autoritățile, pot transmite informații și pot contribui la dezvoltarea unei societăți mai transparente și mai echitabile. Dreptul la cuvânt este un instrument puternic în combaterea abuzurilor de putere¹, de în-

---

1 Abuzul de putere este reglementat în România în forma „purtării abuzive, prevăzut de art. 296 și a abuzului în serviciu prevăzut de art. 297, din Codul Penal din 2009, Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 510 din 24 iulie 2009. A suferi modificări aduse prin următoarele acte: L 187/2012; L 63/2012; L 27/2012; L 159/2014; OUG 18/2016; L 151/2016; L 193/2017; L 49/2018; OUG 28/2020; L 217/2020; L 228/2020; L 233/2020; L 274/2020; L 146/2021; L 186/2021; L 207/2021; L

credere² și a corupției, deoarece permite oamenilor să-și exprime nemulțumirile și să aducă în atenție problemele societății.

Cu toate acestea, dreptul la cuvânt nu este un drept absolut și poate fi restrâns în anumite situații. De exemplu, incitarea la ură sau violență și discriminare (art. 36, Cod penal), calomnia sau defăimarea sau insulta³, pot fi considerate abuzuri ale dreptului la cuvânt și pot fi supuse sancțiunilor legale. În plus, există și situații în care dreptul la cuvânt poate intra în conflict cu alte drepturi fundamentale, cum ar fi dreptul la viață privată⁴ sau dreptul la siguranța națională⁵. În aceste cazuri, este necesară o balanță între drepturile individuale și interesele comunității în ansamblu.

1.1. Importanța protejării dreptului la cuvânt:

Protejarea dreptului la cuvânt este crucială pentru menținerea unei societăți libere și democratice.

Guvernele și instituțiile internaționale au responsabilitatea de a asigura respectarea și promovarea acestui drept fundamental. Libertatea presei⁶ și accesul la informație neîngrădită sunt elemente cheie în protejarea

---

219/2021; L 8/2022; OUG 71/2022; L 170/2022; L 171/2023; L 200/2023; L 213/2023; L 214/2023; L 248/2023; L 258/2023; L 291/2023; L 314/2023 și L 217/2023.

2 M. Alexandru, *Infrațiuni contra patrimoniului săvârșite prin fraudă*, București, Editura Bren, 2011, p. 100.

3 Deși calomnia și insulta au fost dezincriminate prin DECIZIE nr. 206 din 29 aprilie 2013 de către Curtea Constituțională a României, tragerea la răspundere se efectuează pe cale civilă și plata de daune morale, pentru afectarea imaginii. Insulta și calomnia a fost scoasă din prevederile Codului penal, prin Legea nr. 278/2006, prin care s-a avut în vedere prevederile art. 10 al Convenției drepturilor Omului cu privire la: „libertatea de exprimare” și consacrarea ei ca fundament esențial al unei societăți democratice, preluată de art. 70 din Noul Cod civil, - în vigoare la 1 octombrie 2011, Republicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 505 din 15 iulie 2011. Formă aplicabilă la 01 octombrie 2011. A suferi modificări aduse prin următoarele acte: L 60/2012; L 71/2011; L 76/2012; Rectificare 2013; L 138/2014; OUG 1/2016; Decret 195/2020; Decret 240/2020; DCZ 601/2020; L 140/2022.

4 Secțiunea 3 din Codul civil.

5 V. Drăghici, *Dreptul penal. Partea generală. Curs. Ediția a II-a*, București, Editura ProUniversitaria, 2010, p. 153. De exemplu incitarea la atentat, care pune în pericol Siguranța Statului.

6 Ziariștii lucrează sub presiunea timpului și au de prea puține ori timpul aferent unei documentări adecvate, pentru a face publică o anumită stare de fapt, din perspectiva interesului legitim al comunității. C. Grosu, L. Avram, *Jurnalismul de investigație*, București, Editura Collegium, 2004, p. 17.

dreptului la cuvânt. O presă liberă și independentă poate juca un rol vital în dezvăluirea abuzurilor de putere și în asigurarea responsabilității autorităților.

În plus, protejarea dreptului la cuvânt este strâns legată de dezvoltarea societății și a economiei. Oamenii trebuie să aibă posibilitatea de a împărtăși idei și inovații, de a dezvolta dezbateri și de a colabora pentru a găsi soluții la problemele cu care se confruntă societatea. Dreptul la cuvânt este un motor al progresului și al schimbării, stimulând creativitatea și inovația în toate domeniile.

2. La început era Cuvântul

Evanghelia lui Ioan este una dintre cele patru Evanghelii incluse în Noul Testament al Bibliei și este adesea considerată un text de referință în creștinismul timpuriu. Această Evanghelie se remarcă prin stilul său distinct și prin prezentarea detaliată a vieții și învățăturilor lui Isus Hristos. În centrul acestei Evanghelii stă ideea că la începutul tuturor lucrurilor era Cuvântul, iar acesta a devenit trup în persoana lui Isus Hristos.

2.1. Geneza Evangheliei lui Ioan

Evanghelia lui Ioan a fost scrisă în jurul anului 90-100 d.Hr. de apostolul Ioan, care este considerat autorul acestei Evanghelii. Deși există dezacorduri cu privire la identitatea exactă a autorului, tradiția atribuie această lucrare apostolului Ioan, care a fost unul dintre cei mai apropiați discipoli ai lui Isus Hristos. Evanghelia lui Ioan a fost scrisă într-un stil literar diferit față de celelalte trei Evanghelii sinoptice (Matei, Marcu și Luca). Ea conține multe trăsături teologice și filosofice⁷ profunde, precum și o atenție deosebită acordată cuvântului și semnificației sale.

La începutul Evangheliei lui Ioan, se găsește celebrul verset: „La început era Cuvântul, și Cuvântul era cu Dumnezeu, și Cuvântul era Dumnezeu” (Ioan 1:1). Acest verset deschide calea către o explorare profundă a conceptului de „Cuvânt”⁸ și a rolului său în creație și în lucrarea lui Isus Hristos, deși sunt autori apreciază că mai potrivită forma netradusă,

---

7 G. A. Cazan, *Introducere în filozofie. De la antici la Kant*, București, Editura Actami, 1997, p. 29.

8 Ioan-Gheorghe Rotaru, „Logosul și înțelepciunea”, în Alexandru Boboc, N.I. Mariș (coord.), *Studii de istorie a filosofiei universale*, XIII, București, Editura Academiei Române, 2005, pp. 295-324.

adică transcrierea „Logos”: „la început a fost Logos-ul și Logosul era la Dumnezeu⁹.

Conceptul de Cuvânt are o semnificație profundă în teologia creștină. Cuvântul reprezintă revelația lui Dumnezeu în lume și este mijlocul prin care Dumnezeu comunică cu oamenii. În Geneza, Cuvântul este asociat cu creația, întrucât Dumnezeu a creat lumea prin cuvântul său. Prin urmare, Cuvântul are puterea de a da viață și de a aduce ordine și armonie în lume¹⁰.

Evanghelia lui Ioan prezintă un pas important în înțelegerea conceptului de Cuvânt. În loc să fie doar o expresie a comunicării divine, Cuvântul este identificat cu Dumnezeu însuși. Acest lucru sugerează un nivel mai profund de relație între Dumnezeu și Cuvânt și subliniază divinitatea lui Isus Hristos. Potrivit acestei Evanghelii, Cuvântul a devenit trup și a locuit printre oameni în persoana lui Isus Hristos. Prin urmare, Isus este văzut ca fiind revelația cea mai completă și finală a lui Dumnezeu în lume.

Conceptul de Cuvânt are implicații profunde în viața creștină. Cuvântul lui Dumnezeu, așa cum este revelat în Biblie, este considerat ghidul suprem pentru credință și viață. Prin intermediul Cuvântului, oamenii sunt învățați despre planul lui Dumnezeu pentru mântuire și sunt chemați să răspundă încredințându-și viețile în mâinile lui Isus Hristos.

Cuvântul are și un rol vital în transformarea personală a creștinilor. În Epistola către Evrei, Cuvântul lui Dumnezeu este descris ca fiind „viu și lucrător și mai tăietor decât orice sabie cu două tășuri” (Evrei 4:12). Prin intermediul Cuvântului, oamenii sunt judecați și expuși în fața adevărului divin, sunt chemați să se pocăiască și să se îndrepte pe calea lui Dumnezeu.

3. Cuvântul scris versus Cuvântul vorbit

Într-o lume dominată de tehnologie și comunicare rapidă, cuvântul scris a devenit un instrument esențial în interacțiunea teologică sau juridică. De-a

---

9 G. Vlădușescu, „De la ființă la existență. Creația din nemi”, în *Patimos. Culegere de studii interdisciplinare*, Editat de Centrul de Cercetări Științifice Interdisciplinare „Dumitru Stăniloae” al Universității „Valahia” din Târgoviște, nr. 2, Anul II/1, București, Editura Enciclopedică, 2013, p. 12.

10 C. Anechitoae, „Creatorul” – sursa protecției drepturilor „oamenilor mării”, în *Geopolitica Terorii. Cortina de fier – blestem și destin*, Constanța, Editura Ex Ponto, 2013, pp. 580.

lungul timpului, cuvântul scris a jucat un rol fundamental în transmiterea și păstrarea informațiilor, dezvoltându-se într-un mod evolutiv în rândul diferitelor civilizații.

Cuvântul vorbit la început și apoi cuvântul scris, sunt două modalități de comunicare cu importanță deosebită în mărturisirea existențială a lui Dumnezeu. Cu timpul, în lumea modernă, cuvântul scris a dovedit că are numeroase avantaje și o putere de impact mai mare în multe aspecte ale vieții noastre. De la transmiterea informațiilor într-un mod structurat și precis la posibilitatea de a păstra și de a accesa informații într-un mod rapid și eficient, cuvântul scris a reușit să se impună în societatea noastră ca o formă de comunicare indispensabilă. Cu toate acestea, nu ar trebui să subestimăm importanța cuvântului vorbit și a comunicării orale, care rămân esențiale în relații interpersonale și în dezvoltarea abilităților de ascultare și de exprimare orală.

4. Libertatea de exprimare

Dreptul de exprimare este unul dintre drepturile fundamentale ale omului, recunoscut la nivel internațional și protejat de diverse declarații și convenții internaționale. Acest drept reprezintă posibilitatea ca orice individ să își exprime liber opiniile și ideile, fără a fi supus cenzurii sau restricțiilor nejustificate.

Dreptul de exprimare face parte dintr-un ansamblu mai larg de drepturi umane, cunoscute sub denumirea de drepturile omului. Aceste drepturi sunt considerate inalienabile și universale, aplicabile tuturor oamenilor, indiferent de naționalitate, rasă, religie sau sex. Ele au fost recunoscute oficial de către Organizația Națiunilor Unite prin adoptarea Declarației Universale a Drepturilor Omului în anul 1948.

Un motiv principal pentru care dreptul de exprimare este atât de important este acela că acesta reprezintă o condiție esențială pentru dezvoltarea și progresul societății. Prin intermediul exprimării libere, oamenii pot să își împărtășească ideile, să critice guvernele sau instituțiile, să inițieze schimbări sociale și să contribuie la dezvoltarea cunoașterii și culturii.

Cu toate acestea, dreptul de exprimare nu este absolut și poate fi supus unor restricții în anumite situații. Aceste restricții trebuie să fie prevăzute de lege și să fie necesare și proporționale într-o societate democratică. De exemplu, incitarea la violență sau la ură rasială poate fi considerată

o formă de exprimare care poate fi restricționată, întrucât pune în pericol drepturile și siguranța altor persoane.

În plus, dreptul de exprimare trebuie exercitat în mod responsabil. Oamenii trebuie să își asume responsabilitatea pentru cuvintele și acțiunile lor și să nu folosească acest drept în mod abuziv sau pentru a răni sau discrimina pe alții. Libertatea de exprimare nu trebuie să fie folosită ca pretext pentru a promova discursuri de ură sau pentru a incita la violență.

4.1. Restricționarea libertății de exprimare

Rețele de socializare au creat un nou mod de comunicare prin mesaje scrise, audio ori video, prin care uneori se încalcă liniile directoare prevăzute în legislația internațională, formată pe dreptul la liberă exprimare, în conformitatea cu Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. Astfel, potrivit prevederilor art. 10 par. 2 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale¹¹ se prevede situația unor restrângeri ce pot „constitui măsuri necesare într-o societate democratică, pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești”.

În aceste condiții, venim cu exemplul recent din practica Consiliul Uniunii Europene, care are în vedere restricționarea libertății de exprimare în vederea protejării drepturilor de proprietate intelectuală: în special cu blocarea accesului la site-urile internet din motive de protecție a drepturilor de autor ar putea constitui o restricție disproporționată a libertății de opinie și de exprimare¹².

5. Dreptul la tăcere

Într-un sistem juridic democratic, dreptul la tăcere este recunoscut ca unul dintre drepturile fundamentale ale omului¹³ și ca o consecință, cеста este

---

11 În vigoare de la 31 mai 1994. Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 135 din 31 mai 1994 și include modificările aduse prin următoarele acte: Protocol 11/1994; Protocol 14/2004; Protocol 15/2013.

12 <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9647-2014-INIT/ro/pdf>

13 Jurisprudentacedo.com, Heaney și McGuinness contra Irlanda, 21 decembrie 2000, 34720/97.

considerat o extensie a principiului prezumției de nevinovăție¹⁴, care afirmă că orice persoană este considerată nevinovată până la proba contrarie. Dreptul la tăcere îi permite acuzatului să nu se autoincrimineze și să nu furnizeze informații care pot fi folosite împotriva sa în procesul penal.

De asemenea, dreptul la tăcere este esențial pentru a asigura un proces echitabil și un echilibru între acuzare și apărare¹⁵. Acesta permite persoanei acuzate să se consulte cu avocatul său și să se pregătească adecvat pentru apărare, fără a fi obligată să răspundă la întrebări care ar putea afecta negativ cazul său.

Dreptul la tăcere oferă mai multe beneficii într-un proces judiciar. În primul rând, acesta protejează persoana acuzată de autoincriminare. Persoana are dreptul de a refuza să răspundă la întrebări care ar putea aduce prejudicii propriiei sale apărări. Prin urmare, dreptul la tăcere asigură că nimeni nu este obligat să se acuze singur și că se respectă principiul prezumției de nevinovăție.

În al doilea rând, dreptul la tăcere permite persoanei acuzate să aibă un control mai mare asupra prezentării cazului său în fața instanței. Această înseamnă că persoana poate alege să ofere declarații doar în momentele cheie și să evite să furnizeze informații care ar putea fi folosite împotriva sa în proces.

În plus, dreptul la tăcere promovează întreaga transparență a procesului juridic. Dacă persoana acuzată ar fi obligată să răspundă la orice întrebare, indiferent de relevanța acesteia, s-ar putea crea o presiune asupra acesteia de a furniza informații care să-i prejudicieze cazul. Prin urmare, dreptul la tăcere asigură că procesul se bazează pe probe solide și relevante.

Cu toate acestea, dreptul la tăcere nu este absolut și poate fi limitat în anumite circumstanțe. În unele jurisdicții, instanța poate interpreta tăcerea unei persoane ca un indiciu de vinovăție și poate aplica sancțiuni în acest sens. De asemenea, în anumite situații, persoana acuzată poate fi obligată să răspundă la anumite întrebări dacă acestea nu sunt autoincriminatorii.

Un moment crucial în care dreptul la tăcere este aplicat este în timpul unui interogatoriu. Interogatoriul reprezintă o etapă importantă în-

---

14 R. Chiriță, *Dreptul la un proces echitabil*, București, Editura Universul Juridic, 2008, p. 298.

15 F. Brașoveanu, A., Radu, *Protecția martorilor în procesul penal, volumul Particularități ale unor instituții din Noul Cod de procedură penală – Studii și articole*, Craiova, Editura Sitech, 2016.

tr-un proces penal în care persoana este întrebată de către autorități despre circumstanțele și detaliile legate de infracțiunea de care este acuzată.

Într-un interogatoriu, persoana acuzată are dreptul de a refuza să răspundă la întrebări, inclusiv de a nu da nicio declarație. Aceasta este o decizie strategică, deoarece răspunsurile date într-un interogatoriu pot fi folosite împotriva persoanei în fața instanței.

Prin urmare, este important ca persoana acuzată să fie conștientă de drepturile sale și să se consulte cu avocatul său înainte de a decide să ofere declarații într-un interogatoriu. Avocatul poate oferi sfaturi juridice și poate ajuta la pregătirea unei strategii adecvate în funcție de circumstanțele cazului.

6. Concluzie

Geneza Evangheliei lui Ioan și conceptul de Cuvânt sunt aspecte fundamentale în teologia creștină. Evanghelia lui Ioan oferă o perspectivă unică și profundă asupra Cuvântului, arătându-ne că acesta nu este doar o formă de comunicare divină, ci este identificat cu Dumnezeu însuși. Prin intermediul Cuvântului, Dumnezeu se revelează și aduce mântuirea oamenilor prin persoana lui Isus Hristos. Pentru creștini, Cuvântul lui Dumnezeu este ghidul suprem și revelația finală a lui Dumnezeu în lume. Prin urmare, înțelegerea și acceptarea Cuvântului lui Dumnezeu au un impact profund asupra vieții și credinței creștinilor, conducând la transformare și mântuire.

Dreptul la cuvânt și dreptul la tăcere, fac parte din drepturile fundamentale al drepturilor omului și al societății democratice. Această libertate esențială¹⁶ permite individului să-și exprime liber opinii și gânduri, să participe activ la viața publică și să contribuie la dezvoltarea unei societăți mai deschise și mai echitabile. Protejarea dreptului la cuvânt este o responsabilitate a guvernelor și a instituțiilor internaționale, iar libertatea presei și accesul la informație neîngrădită sunt elemente cheie în acest sens.

Dreptul la cuvânt este un catalizator al progresului și al schimbării, stimulând creativitatea și inovația în societatea modernă.

Cuvântul scris cât și cuvântul vorbit reprezintă două modalități distincte de comunicare, fiecare având avantajele și dezavantajele sale. Cu toate

---

16 Ioan-Gheorghe Rotaru, "Religious liberty – a natural human right", în *Jurnalul Libertății de Conștiință*, Ganoune Diop, Mihnea Costoiu, Liviu-Bogdan Ciucă, Nelu Burcea (coord.), Les Arsc, France, Editions IARSIC, 2015, pp. 595-608.

acestea, în lumea modernă dominată de tehnologie și comunicare digitală, cuvântul scris a devenit indispensabil în transmiterea și păstrarea informațiilor. Este important să ne dezvoltăm abilitățile de comunicare scrisă și să înțelegem puterea și influența cuvântului scris în societatea noastră.

Dreptul la exprimare este un drept fundamental al omului, esențial pentru dezvoltarea și progresul societății. Cu toate că acest drept nu este absolut și poate fi supus unor restricții în anumite situații, este important ca aceste restricții să fie prevăzute de lege și să fie necesare și proporționale într-o societate democratică¹⁷. În același timp, este esențial ca oamenii să își exercite dreptul de exprimare în mod responsabil, fără a aduce atingere drepturilor și siguranței altor persoane.¹⁸ Respectarea dreptului de exprimare este un pilon fundamental al democrației și al unei societăți libere și deschise.

Bibliografie

- ANECHITOAE, C., „Creatorul” – sursa protecției drepturilor „oamenilor mării”, în *Geopolitica Terorii. Cortina de fier – blestem și destin*, Constanța, Editura Ex Ponto, 2013, pp. 580-589.
- BRAȘOVEANU, F., Radu, A., *Protecția martorilor în procesul penal, volumul Particularității ale unor instituții din Noul Cod de procedură penală – Studii și articole*, Craiova, Editura Sitech, 2016.
- ALBICI, M., *Dreptul. Fenomen complex al vieții sociale*. Ediția a 2-a, București, Editura Hamangiu, 2013.
- CAZAN, G. A., *Introducere în filozofie. De la antici la Kant*, București, Editura Actami, 1997.
- CHIRIȚĂ, R., *Dreptul la un proces echitabil*, București, Editura Universul Juridic, 2008.
- DRĂGHICI, V. *Dreptul penal. Partea generală. Curs*. Ediția a II-a, București, Editura ProUniversitaria, 2010.
- GROSU, C., Avram, L., *Jurnalismul de investigație*, București, Editura Collegium, 2004.

---

17 M. Albici, *Dreptul. Fenomen complex al vieții sociale*. Ediția a 2-a. București, Editura Hamangiu, 2013, p. 124.

18 Ioan-Gheorghe Rotaru, *Om-Demnitare-Libertate*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2019, pp. 208-215.

- ♦ ROTARU, Ioan-Gheorghe, *Om-Demnitare-Libertate*, Cluj-Napoca, Editura Risoprint, 2019.
- ♦ ROTARU, Ioan-Gheorghe, "Logosul și înțelepciunea", în Alexandru Boboc, N.I.Mariș (coord.), *Studii de istorie a filosofiei universale*, XIII, București, Editura Academiei Române, 2005, pp. 295-324.
- ♦ ROTARU, Ioan-Gheorghe, "Religious liberty – a natural human right", în *Jurnalul Libertății de Conștiință*, Ganoune Diop, Mihnea Costoiu, Liviu-Bogdan Ciucă, Nelu Burcea (coord.), Les Arsc, France, Editions IARSIC, 2015, pp. 595-608.
- ♦ VLĂDUȚESCU, G., „De la ființă la existență. Creația din nimic”, în *Patimos. Culegere de studii interdisciplinare*. Editat de Centrul de Cercetări Științifice Interdisciplinare „Dumitru Stăniloae” al Universității „Valah” din Târgoviște, 2, II (2013), București, Editura Enciclopedică, pp. 12-19.